

ANTISEMITIZAM DIZE GLAVU U SRBIJI

Author: [Dragana Nikolic-Solomon](#)

Mada je veoma malobrojna, srpska jevrejska zajednica se sve cesce nalazi na udaru raznorodnih ultranacionalistickih grupa.

"Juden Raus", "Achtung Juden", "Jevreji - mars iz Srbije", "Smrt Jevrejima i Ciganima"... Ovi slogani nagovestavaju neko buduće "svodjenje racuna" i predstavljaju uznemirujuće podsecanje na holokaust u kome su masovno stradali evropski Jevreji pre vise od pola veka.

Medjutim, malo je Jevreja u Srbiji koji bi mogli videti ove pretece slogane danas sto nepobitno ukazuje na cinjenicu da antisemitizmu Jevreji nisu potrebni da bi se sirio. Poslednji talas antisemitizma u Srbiji se obrusio na zajednicu koja je danas samo senka onoga sto je nekada bila.

Jevrejska zajednica broji tek nesto vise od 3.000 ljudi u Srbiji koja ima oko 8.5 miliona stanovnika. Na poslednjem popisu 2002. godine, samo se oko 1.200 ljudi izjasnilo kao Jevreji.

Vecina srpskih gradjana nikada nije ni imala direktnog kontakta sa Jevrejima, koji su pre Drugog svetskog rata cinili samo 0,45 odsto od ukupnog stanovnistva u Srbiji.

Posle holokausta i iseljavanja u Izrael tokom proteklih decenija, ostalo ih je samo 0,3 procenta.

Jevreja gotovo i da nema, a antisemitizma je sve vise. U mnogim knjizarama u Beogradu se prodaju ozloglaseni "Protokoli sionskih mudraca", knjiga koja se pojavila pocetkom dvadesetog veka u Rusiji i u kojoj se navodno raskrinkava jevrejska zavera protiv ne-Jevreja celog sveta, pogotovo hriscana.

Medjutim, ono sto jos vise uznemirava je objavljivanje spiska vidjenijih srpskih Jevreja na veb sajtu neonacisticke organizacije zajedno sa porukama posetilaca sajta u kojima se kaze da ih "sve treba pobiti".

Mada je "Stormfront" nemacka grupa, vecina komentatora u Srbiji zakljucuje da je ova neonacisticka organizacija ovaj spisak mogla dobiti jedino uz pomoc njihovih srpskih kolega.

Na ovoj listi se nalaze istaknuti aktivisti i umetnici kao sto su Sonja Liht, direktorka nevladine organizacije "Beogradski fond za politicku izuzetnost", glumac Predrag Ejduš, pevac Djordje David, strucnjak za marketing Srdjan Saper, predsednik Saveza jevrejskih opstina Aca Singer, i drugi.

U okviru ovog sajta, na veb stranici "Srpske nacionalsocijalisticke biblioteke", naveden je i spisak obimne antisemitske literature na srpskom jeziku koji "svaki nacionalsocijalista i rasno svesni nacionalista treba da procita".

Medju preporucenim tekstovima nalazi se clanak pod naslovom "Jevreji - neprijatelji balkanskih naroda".

Po misljenju sociologa, profesora Ratka Bozovica sa Fakulteta politickih nauka u Beogradu, ovi incidenti nisu izolovani incidenti, vec predstavljaju ozbiljnu i zabrinjavajucu pojavu u drustvu.

Drugi stručnjaci se slažu da Srbija postaje pogodno tle za pojavu ekstremnih rasističkih ideologija, što je delom posledica ratova tokom prošle decenije pod vlašću Slobodana Milosevica kada su mediji prikazivali Hrvate, Muslimane i Albance kao demonske neprijatelje nedužnih Srba.

Na početku ratova u Jugoslaviji, režim je najpre pokušao da poveže Srbe i Jevreje kao nedužne žrtve fašizma za vreme Drugog svetskog rata, promovisuci aktivnosti organizacija kao što su Društvo srpsko-jevrejskog prijateljstva.

Medjutim, posto se ovom inicijativom nije postigao željeni rezultat na međunarodnom planu, pojavila se antijevrejska propaganda, uključujući tvrdnje da su Srbi žrtve jevrejskog lobija u Vasingtonu.

Ova propaganda je doživela vrhunac tokom vazдушnih udara NATO-a 1999. godine zbog Kosova, kada su Jevreji u administraciji predsednika Bila Klintonu optuzeni za planiranje bombardovanja Srbije.

Bozo Prelevic, beogradski advokat, kaže da verovanje u navodnu antisrpsku zaveru među Jevrejima vuče korene iz Milosevićeve ere, kada su se na državnoj televiziji i drugim državnim medijima otvoreno prozivali Jevreji, masoni i drugi zaverenici za sve nedace srpskog naroda.

Ni po dolasku demokratskih vlasti u oktobru 2000. godine, srpsko društvo se nije lako otrglo potrebi da za svoje probleme okrivljuje druge, kaže profesor Bozovic – bilo da su to Romi, Jevreji, Albanci, Amerikanci, Haski sud ili bogati investitori, koje mnogi doživljavaju kao ekonomske kolonizatore.

Letimični pregled internet sajtova desničarskih organizacija u Srbiji otkriva obilje antisemitske literature i propagande.

Na veb sajtu organizacije pod nazivom "Serbian Defense League" [=Srpski odbrambeni savez], čija je misija da dokumentuje cionistički genocid protiv Srba, kaže se da je "istraživanje pokazalo kako su Jevreji na uticajnim položajima u vlasti učestvovali u zaveri s ciljem razbijanja Jugoslavije u nekoliko država koje bi imale prijateljske odnose sa Izraelom jer su Izraelu potrebni njihovi glasovi u Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija".

Ova organizacija tvrdi da su Jevreji direktno odgovorni za bombardovanje Srbije od strane NATO-a krajem devedesetih. "Jevreji su usvojili rezolucije [u Ujedinjenim nacijama] da bi bombardovali Srbe, kao i da bi Srbi platili za ono što Izrael čini Muslimanima".

"Srpski odbrambeni savez" optužuje Jevreje za "kradju srpskog holokausta" jer je "najveći genocid za vreme Drugog svetskog rata počinjen nad Srbima u nacističkoj Hrvatskoj, a ne nad Jevrejima u Nemačkoj".

Aca Singer, dugogodišnji lider sve manje jevrejske zajednice u Srbiji, kaže da talas pretećih grafita i poruka na različitim veb sajtovima predstavlja razlog za ozbiljnu zabrinutost.

"Savez jevrejskih opština podneo je šest krivičnih prijava srpskoj policiji, ali malo je nade da će se nešto preduzeti po tom pitanju».

Ovi sajtovi postavljeni su u inostranstvu tako da policija i sudovi praktično ne mogu ništa da učine jer nema zakona koji bi mogao da sankcionise javno ispoljavanje mržnje preko interneta.

Aca Singer kaze da je zanimljivo to sto su posle pada Milosevicevog rezima u oktobru 2000. godine antisemitski incidenti sve ucestaliji. On smatra da razlozi za ovakvo ponasanje pojedinaca i grupa verovatno leze u cinjenici da sa dolaskom prvih naznaka demokratije, neki ljude misle da je sve dozvoljeno, pa i otvoreno propagiranje antisemitizma.

"U poslednjih pet godina u Srbiji je objavljeno vise od stotinu antisemitskih knjiga", kaze Singer.

"Poslednje u nizu su 'Srbi u kandzama Jevreja' i 'Jevrejsko ritualno ubistvo'". U ovoj drugoj knjizi, koju objavljuje izdavacka kuca "IHTUS - hriscanska knjiga", opisuje se kako Jevreji ubijaju hriscansku decu da bi njihovom krvlju zamesili svoj beskvasni hleb.

Na IHTUS-ovom veb sajtu nalazi se znacajna kolicina antisemitske literature i antijevrejskih kleveta. U clanku naslovljenom "Ritualno ubistvo kod Jevreja" ponavljaju se sve stare srednjovekovne optuzbe protiv Jevreja kao ubica neduznih hriscana.

"Kada se ritualno ubistvo pocini na Purim [jevrejski verski praznik]", pise u clanku, "onda je zrtva,obicno, odrasli hriscanin koji je ubijen zbog svoje krvi". "Kaze se da se ova krv susi i mesa sa praskom, od kojeg se prave trouglasti kolaci... Moguce je da se, ponekad, sasusena krv od ubistva pocinjenog na Purim, koristi i za dolazecu Pashu".

Izdavacka kuca "IHTUS", koja je stampala ovaj clanak, vlasnistvo je privatnog izdavaca iz Zablja u Vojvodini.

Izdavac Ratibor Djurdjevic je bivsi clan desnicarske organizacije Dimitrija Ljotica iz perioda pre Drugog svetskog rata. Djurdjevic je emigrirao u Sjedinjene Americke Drzave, ali se vratio u Srbiju 1990. godine.

Djurdjevic obrazlaze na sajtu da su njegove knjige vazne za Srbe i hriscane jer obelodanjuju informacije "o mocnim, a neprepoznatljivim i opakim vladarima ovog sveta, judeo-bankarima. Oni su najvazniji saradnici Satane u radu protiv Hrista".

On potom dodaje da su ovi "judeo bankari" naneli zla Srbima jer su "pokrenuli rat protiv Srba; pomogli sile raspada u Jugoslaviji; potpalili vatru u Bosni; stavili Srbiju i Crnu Goru pod surovi embargo; naoruzavali Hrvate i Muslimane... [i] svugde u svetu satanizovali Srbe".

Srbi stoje na putu "judeo-osvajacima koji hoce da stave Balkan pod svoju kontrolu", zakljucuje Djurdjevic. Na sajtu se najavljuju nova izdanja u slicnom stilu.

IWPR je pokusao sa stupi u vezu sa Djurdjevicem preko elektronske poste i telefona, ali bez uspeha.

Medjutim, Branislav Jakovljevic, direktor IHTUS-a, rekao je za IWPR da njihove knjige ne optuzuju sve Jevreje za zlocine protiv hriscana, vec samo neke.

"Greh je optuzivati sve Jevreje", rekao je on. "Medju njima ima obicnih ljudi koji nisu zgresili prema Bogu". Problem se javlja, dodaje on, sa "evropskim i americkim medijima koje vode jevrejski bankari i koji su odgovorni za stvaranje loseg imidza Srba".

Ipak, antisemitizam u Srbiji se ne ogranicava samo na rasprave na inostranim veb sajtovima i pretecim sloganima koji su anonimno ispisani po zidovima.

On dopire do mladih ljudi preko organizacija kao sto je "Obraz", koji svoje tvrdokorne nacionalisticke poruke upucuje studentima i drugim mladim ljudima.

"Obraz" je desnicarski pokret koji propoveda lojalnost Srpskoj pravoslavnoj crkvi i srpstvu uopste, potpirujuci strastvenu mrznju prema svemu sto nabraja kao neprijatelje nacije i crkve. Mladen Obradovic, predsednik "Obraza", rekao je za IWPR da su kljucne vrednosti "Obraza" ljubav prema Bogu i dobra volja prema svima ljudima, bez obzira odakle oni dolaze. Medjutim, njihov veb sajt ukazuje na jednu drugu pricu. U "Proglasu neprijateljima Obraza" na veb sajtu se kao neprijatelji navode "cionisti, poturice, ustase, demokrate, lazni mirovnjaci, sektasi, perverzncjaci, kriminalci i narkomani".

"Oni ce biti pravedno kaznjeni jer ne mogu nesmetano da kvare zdravlje srpske omladine", preti se u proglasu "Obraza".

Obradovic je imao iznijansirani pristup opisujuci stav "Obraza" prema Jevrejima za IWPR.

"Zato sto smo hriscani, mi ne mozemo i ne zelimo da krijemo istinu da su se mnogi evroatlantski mocni ljudi jevrejskog porekla pokazali kao neskriveni neprijatelji srpskog naroda", kaze on.

"Razlikovanje neprijatelja i prijatelja se ne moze nazvati antisemitizam", dodaje on. Prema Obradovicu, jedini ljudi koji su u opasnosti u Srbiji danas su sami Srbi.

U kojoj meri takvi stavovi dopiru do obicnih ljudi jos uvek je nejasno.

Prema istrazivanju iz 2003. godine beogradskog Centra za proucavanje alternativa, antisemitizam je rasprostranjeniji nego sto su to mnogi mislili.

Devet odsto gradjana Srbije otvoreno se izjasnjava kao antisemiti, dok je neodlucno 31 odsto, kaze se u istrazivanju.

Cini se da mnogi obicni ljudi imaju konfuzno vidjenje istorije i spremni su da okrive Jevreje za nedavne neuspehe i probleme njihove zemlje.

Jedan vozac taksija izjavio je za IWPR da je "Hitler bio Jevrejin, a cinjenica da su oni [nacisti] pobili milione sopstvenih ljudi je dokaz o tome koliko su zapravo losi".

On je rekao da su Jevreji odgovorni za unistenje Jugoslavije jer je "Tito bio Jevrejin". Potom dodaje, "Jevreji su zeleli da uniste Jugoslaviju zbog sopstvenih ekonomskih interesa".

Jedna prolaznica na ulici rekla je da Jevreji preuvelicavaju opasnost od antisemitizma da bi imali koristi od toga. "Jevreji koriste antisemitizam namerno da bi dosli do privilegija za sebe", kaze ona.

Prema profesoru psihologije sa Beogradskog univerziteta Zarku Trebjesaninu, antisemitizam privlaci

mnoge gubitnike u srpskom društvu opterećenom mnogim problemima.

"Antisemiti su ljudi koji se osećaju neostvarenim, pa se često identifikuju sa svojom rasom, koja je, prema njihovom sudu, iznad ostalih. Ti ljudi su iskompleksirani i svoj identitet traže u kolektivnom, povinujući se ekstremnim teorijama".

On, pak, napominje da rasizam nikada u istoriji nije bio ukorenjen u Srbiji, te da su mnogi Srbi stradali spasavajući Jevreje od holokausta, kao i da su Jevreji uvek učestvovali u oslobodilačkim ratovima u Srbiji. "Dobar primer je i podatak da je centar 'Jad Visem' iz Jerusalima, objavljujući spisak 19.141 pravednika [ljudi koji su spasavali Jevreje], naveo i imena 113 pravednika iz Srbije", kaže Trebjesanin.

Dok veb sajtovi i dalje sire svoj otrov, većina preostalih srpskih Jevreja kaže da se osećaju smireno, ali pozivaju vlasti da snažnije reaguju.

Aca Singer kaže da su postojeće zakonske sankcije usmerene protiv sirenja mržnje isuviše slabe.

"U krivični zakon bi morala da udje odredba o antisemitizmu kao krivičnom delu", smatra on.

Losa ekonomska situacija u Srbiji jedan je od faktora koji doprinosi porastu antisemitizma, dodaje on.

"Jevreje su proganjale mnoge nacije tokom istorije. Pogotovo ako uzmete u obzir duboko ukorenjeno uverenje da Jevreji kontrolisu globalni finansijski razvoj i političke događaje".

Dragana Nikolic-Solomon je direktor IWPR projekta za Srbiju i Crnu Goru. Ljubisa Ivanovic radi za beogradski dnevnik "Politika".

Location: [Africa](#)
[Balkans](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/antisemitizam-dize-glavu-u-srbiji>